

Alımda buğday ağırlığı bitti ne kadar mısır gelirse alacağız

ANKARA SOHBETİ

HÜSEYİN GÖKÇE

huseyin.gocke@dunya.com

"Buğdayda arz fazlası olursa belki bir miktar ihracat bile gündeme gelebilir" diyen TMO Genel Müdürü Mesut Köse, ağustos ortasında mısır hasatının başlayacağını, mısırdan alım kotası koymayacaklarını, üreticinin getireceği tüm ürünü alacaklarını söyledi.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürü Mesut Köse, TMO olarak buğdaya kadar 3 milyon tonun üzerinde alım yaptıklarını belirterek, finansman konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamayacaklarını söyledi. TMO'nun hububat piyasalarını düzenleme görevi bulunduğunu kaydeden Köse, fiyatların dengede gitmesi gerektiğini, aksi takdirde üreticilerin fiyatı yerinde sayan ürünleri bir daha üretmeyeceği uyarısında bulundu. Hububat fiyatlarının enflasyon oranının altında arttığını belirten Köse, yüzde 7,2 olarak açıklanan enflasyonun, sadece yüzde 10'unun tarım ürünleri fiyatlarındaki artıştan kaynaklandığını anlattı. Ankara Sohbetleri'ne konuk olan Mesut Köse, Ankara Temsilcimiz Ferit B. Parlak ve Ankara Haber Müdürümüz Hüseyin Gökçe'nin sorularını cevaplandırdı.

► Tarım yine fiyat artışlarıyla gündeme gelmeye başladı. Merkez Bankası da tarım ürünleri fiyatlarının enflasyonun etkilediğine yönelik açıklaması var....

Piyasaları takip etmek üzere, Tarım ve Gıda Piyasaları İzleme Kurulu oluşturuldu. Kuşkusuz gıda fiyatları Merkez Bankası hesaplarında ciddi yer tutuyor. Gıda fiyatları genel enflasyonun üzerinde oluca da fazla etkiliyor. Bizim sektörümüzde ilgili bu yıl böyle bir problem yok. Son bir yılda ürünlerimizdeki artış oranları genel enflasyon rakamlarının altında son bir yılda. Genel enflasyonun aşağı inmesi yönünde katkı sağlıyoruz.

TÜİK rakamlarına göre, buğday son 1 yılda 5,25 artmış. Arpa yüzde 6, mısır yüzde 8 artarken, çeltik yüzde 14 düşmüştü. Bizim piyasadanda elde ettiğimiz veriler ise biraz daha düşük. Dünya gıda fiyatlarında da genel bir düşüş gözleniyor. Dünyada arpa yüzde 11, mısırdaki yüzde 21, pirinçte yüzde 14 düşüş var.

► Fiyatlarda nasıl bir seyir beklileyebilirsiniz?

Fiyatların bugünkü seviyelerinin altına düşeceğini sanmıyorum, bunu arzu da etmiyoruz. Bu düşüş piyasa dengeleri açısından sağlıklı değil, çünkü üreticinin belli bir maliyeti var ve bunun üzerine de kar eklenmesi gerekiyor. Temel arzumuz fiyatın dengede gitmesi.

► Bu sene çiftçilerin TMO'ya daha çok ilgi gösterdiği görülüyor....

Doğru, şu ana kadar 2,5 milyon tonu buğday olmak üzere 3 milyon tona yakın alım yaptık. Hasat oranı yüzde 90'a yaklaştı. Önümüzdeki 35-40 günde hasatın tamamlanmasını öngörüyoruz. Üreticinin ilgisinin temel sebebi üretimin fazla olması, ikincisi de fiyatın iyi olması. Ancak yüksek verimle birlikte kalitede yaşanan düşüş, yüksek fiyat oluşumunu engelli-

fiyatların dengeli gitmesi lazım, üretici yerinde sayan ürünü bir daha üretmez.

BİZİM FİYATLAR ENFLASYONUN ALTINDA ARTTI

HUBUBAT PIYASASINDA TEMEL HEDEFİMİZ FİYATLARIN DENGELİ SEYRETMESİ

3,2 MİLYON BİN TON TMO'nun emetilik buğday stoğu

1,5 MİLYON TON TMO'nun bu yıl ürettiğini beklediği mısır

MESUT KÖSE'NİN DİKKAT ÇEKTİKLERİ

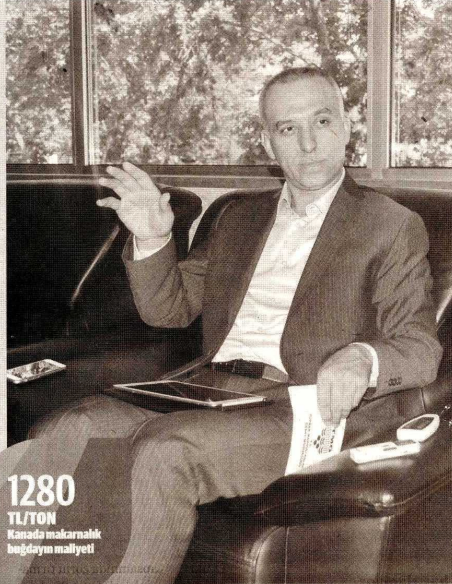
Protein oranı yüksek buğdaya 2015 yılında yüzde 1-7 arasında ilave fiyat

► Buğdayda kaliteye göre alım esasna geçilmesi neyi değiştirdi? TMO kendine verilen görev doğrultusunda ülkemiz buğday tarımının sürdürülebilirliğini sağlanması ve kaliteli üretimin teşvik edilmesi amacıyla 2011 yılından itibaren kaliteye (proteine) dayalı alım sistemine geçti. Bu sistemde,

örünler fiziksel özellikleri yanında kimyasal (protein) özellikleri de dikkate alınarak fiyatlandırılmakta ve depolanmakta. 2011 yılından beri süene-kırmızı tahırları düşük, protein oranı yüksek olan buğdaya yüzde 1-3 arasında verilen ilave fiyat 2015 yılında yüzde 1-7 arasında uygulanmaktadır. Böylece kaliteli üretim yapan üreticilerimiz

► Tekrar enflasyona dönersek, hububatın gıda içindeki ağırlığını ölçebilir musunuz?

TÜFE'de gıda ve alkolsüz içecekler sepetinde yer alan; buğday unu, bulgur, ekmek, bisküvi, hamur, makarna, şehriye, tahıl gevreğinin üretiminde buğday kullanılıyor. Yüzde 7,2 olarak gerçekleşen önceki ayki enflasyonun yüzde 7,10'unun un fiyatlarından kaynaklandığı hesaplanıyor. Başka

1280 TL/TON Kanada makarnalık buğdayın maliyeti

707 TL/TON %11 proteinli ABD buğdayının vergisiz ithal maliyeti

602 TL/TON Rus buğdayının vergisiz ithal maliyeti

FERİT PARLAK

ferit.parlak@dunya.com

1. Dünya Savaşı'ndan sonra tarım üretimine yönelik ülkelerin, stok fazlası yaratması ve bu stok fazlasının, fiyatları düşürmesiyle baş gösteren 'büyük buhran' TMO'nun kuruluş nedeni olmuş. Birçok ülkenin çiftçisini desteklemek adına başlattığı girişim, Türkiye'de Ziraat Bankası çatısı altında 1932 yılında şekillendirilmiş.

Daha sonra bu görev 1938 yılında kurulan TMO'ya devredilmiş. Ve o gün bugündür buğdaydan yağlı tohumlara, mısırdan pirince, fasulyeden patatese kadar geniş bir yelpazede destekleme çalışması yürütülmüş. Arzın fazla olduğu dönemden arzın az olduğu döneme gelindiğinde, yani yaşadığımız süreçte ne yapıyor TMO? Bir tarafta üreticinin hakkını koruyama, diğer tarafta enflasyonu yükselten gıda fiyatlarında denge görevi görmeye çalışıyor. Genel Müdür Mesut Köse ise üreticinin üretimden kopmaması için fiyat artışının gerekliliğini ortaya koyuyor.

daha fazla kazanç elde etmekte, tüccar ve sanayici istediği kalitede ürünü rahatça bulabilmekte. Ülkemiz hububat tarımı gelişerek güç kazanmaktadır. Ülkemizin kaliteli buğday ithalatının önüne geçilmesi yanında ihtiyaç fazlası ürünlerin de kaliteli olması durumunda ihracatı daha yönlendirecektir.

► Fark yüksek değil mi?

Ben 6 bin kişi çalıştırnan bir kurumum. Giderlerimizi kendimiz karşılarıyoruz. Üstelik bunu bir sonraki hasat dönemine kadar olan fiyatlar gibi düşünülür. Hasat döneminde bu ürünü satın alan sanayici ve tüccar, bu üründen bir miktar para kazanmaya hesaplıyor. Dolayısıyla ürün fiyatları yerinde sayarsa tüccar da bu

işten para kazanmaz. TMO'nun görevi piyasayı dengede tutmaktır. Hasat döneminde yoğun alım yapmamızın nedeni aşırı düşüşü engellemek, kasım ayında da ihtiyaç olursa satışa girerek fiyatları belli dengede tutmayı amaçlıyoruz. Ayrıca, tüccarın faaliyet göstermediği yerlerde de alıcı olarak bulunuyoruz.

► Peki dünya fiyatları ne kadar?

Yüzde 11 proteinli ABD buğdayının vergisiz ithal maliyeti 707 lira liman teslimi. Zaten, un ihracatçısı, makarna ihracatçısı, yaptıkları ihracat karşılığı gümrüksüz buğday getiriyor. Rus buğdayı biraz daha ucuz ve 602 lira civarında. Kanada makarnalık buğdayı ise çok çok yüksek ve tonu bin 279 lira.

► Maliyet farkı verir mi kaynaklı değil mi?

Bizde temel girdi maliyetleri yüksek buna karşılık verim düşük olduğu için maliyet yükseliyor. Bugün 10 dönüm araziden en yüksek verimi bile alsanız 5 ton buğday elde edersiniz. Bunu da en üst fiyattan satarsanız elinize 5 bin lira geçecek, üstelik bunun da yarısını masraflar. İnsanlar bu kadar arazide ürettikleri buğday için tüm geçimlerini sağlayacak para talep ediyor. Bir aile 1 yıl boyunca 2 bin 500 lirası geçinebilir mi? Oysa yurtdışında 10 bin dönüm, 50 bin dönüm araziler üzerinde üretim yapılıyor var. Kısacası size ne kadar yüksek fiyat verirsiniz, 5-10 dönüm arazide üretim yapan çiftçiye tatmin edemezsiniz.

► Piyasayı regüle edilebilir mi için stokları da tutuyorsunuz değil mi? Şu anda 3 milyon 225 bin ton emekli buğday stokumuz var. Zaten emekli hale ne müdahale stoklarımız var. Çok ani iklimsel değişimde, ani verim düşüşünde, olağanüstü durumda kullanılmak üzere bunu tutuyoruz. Biz bu miktarı stokla, önümüzdeki hasat dönemine kadar rahat şekilde piyasaları düzenleyebiliriz. Arz fazlası olursa belki bir miktar ihracat bile gündeme gelebilir. Buğday büyük ölçüde ağırlığını attık, günlük alımlar 110 bin tona kadar çıkmıştı. Ortalama 70 bin tona doğru indi. Artık mısır geliyor, ağustos ortasında hasat başlar. Bu sene yakli mısır üretimi var ve sınırlamaya tabii tutulmadık gelen bütün ürünü alacağız. Eğer herhangi bir şekilde kota koyarsanız, piyasayı düzenleyemiyorsunuz. Bu yıl yaklaşık 1,5 milyon ton civarında mısır alımı bekliyoruz.

► Finansman konusunda sıkıntınız var mı?

Kuruluşumuz tarafından ürün alımlarının finansmanına yönelik her türlü tedbir alınarak gerekli harzlıklar yapıldı. Ürün bedelleri anlaşmalı 11 banka aracılığı ile 30 gün içerisinde ödeniyor. Ürün teslimlerini banka kartıyla yapanlara ise 15 gün erken ödeme yapıyor. Bugüne kadar alım yapılan 3 milyon ton civarındaki ürünün bedelini yarısından fazlasını çiftçilerimize ödedik. Bugünden sonra yapılacak alımların finansmanı Hazine'den aktarılacak bakiye görev zararı alacağımız 305 milyon lira ile bankalardan temin edilecek kredilerle karşılanması planlanmıştır olup ihtiyaç duyulması halinde Hazine tarafından kaynak aktarılması hususunda gerekli girişimlerde bulunuldu. Dolayısıyla ürün alımlarının finansmanında herhangi bir olumsuzluk yaşanmayacaktır.